

# Förord

Årets upplaga av De Lege innehåller uppsatser med nära anknytning till innehållet i regeringsformen som i år är 40 år. Detta jubileum är ur ett internationellt perspektiv inte så anmärkningsvärt med tanke på att många grundlagar – om inte annat vår norska grannes grunnlov som firar 200 år i år – är betydligt äldre. Men. Många utländska statsskick vilar inte på samma stabila grund som det svenska. Vår demokratis historia har blivit skriven oberoende av regeringsformen kan man hävda. Vår historia vilar vidare i mångt och mycket på samförstånd om grundläggande gemensamma värderingar gällande både politik och juridik. Vi har alldeles i dagarna när detta förord skrivs blivit varse demokratins princip i RF 1 kap. 1 § och hur den kommer till uttryck i praktiken: All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Denna princip utgör själva kärnan i statsskicket. Vidare i samma text anges att den offentliga makten ska utövas under lagarna: Sverige är en rättsstat och makten ska vara lagbunden. Legalitetsprincipen kommer här till uttryck. Sammantaget anges att Sverige är en demokratisk rättsstat.

En befogad fråga är i vad mån som regeringsformen idag ger uttryck för gemensamma värderingar och en gemensam demokratisyn. Många upplever att samhället är mer splittrat än tidigare vilket också anses utgöra en grund till det parlamentariska läget som har uppstått efter årets valutgång. Denna antologi avser inte att ge svar på sådana komplexa frågor, även om de måste ställas och analyseras. Om så inte skulle anses vara fallet – att regeringsformens värderingar har kommit ”på skam” – är det då inte dags att återuppväcka värderingarna i denna?

Syftet med antologin Regeringsformen 40 år – 1974–2014 – är att uppmärksamma regleringarna i regeringsformen och att utvärdera den grundlag vi har idag. Den är efter den senaste revisionen 2010 värd all uppmärksamhet och innehåller nu många användbara stadganden. Det går inte att anklaga författarna (som har blivit flera med åren) för att ha skrivit grundlagstext som är inaktuell eller obsolet. Det som står här har

noga övervägts och i många fall är det också användbart i det praktiska rättslivet.

Uppsatserna i antologin har som sagt nära anknytning till regeringsformen. Många författare är (eller har varit) verksamma inom ämnet konstitutionell rätt, folkrätt och förvaltningsrätt vid juridiska fakulteten i Uppsala. Dessa är Fredrik Sterzel, Lena Marcusson, Inger Österdahl, Iain Cameron, Anna-Sara Lind, Patrik Bremdal, Victoria Enkvist, Olof Wilske och undertecknad. Vissa författare är verksamma inom andra ämnen såsom civilrätt och företagsrätt. Dessa är Bert Lehrberg, Håkan Andersson och Jan Bjuvberg. Deras bidrag visar hur även andra ämnen kan ”konstitutionaliseras.” Slutligen har vi även lyckats få med två bidrag från hedersdoktorer vid fakulteten som båda varit yrkesverksamma med frågor som har bäring på reglerna i regeringsformen: Johan Hirschfeldt och Peter Nobel. Varmt tack till er alla för er insats för denna antologi!

Uppsatsernas ämnen är varierande: De fem första behandlar frågor rörande regeringsformens grundläggande värden liksom vissa stadganden i första kapitlet. De fem följande uppsatserna rör frågor om grundläggande rättigheter i andra kapitlet. Därefter kommer en uppsats med utgångspunkt i normgivningsmakten (åttonde kapitlet), en om domstolarnas roll (elfte kapitlet), en om förvaltningen (tolfte kapitlet) och en uppsats om försvaret (femtonde kapitlet).

Det är förstås min förhoppning att Ni som läsare ska finna bidragen intressanta och aktuella. De utgör goda exempel på författarnas respektive forskning och yrkeslivserfarenhet i övrigt. De ger också slutligen Er som läsare en uppfattning om den forskning som bedrivs hos oss vid Juridiska fakulteten i Uppsala.

Uppsala november 2014

*Karin Åhman*